

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

8 V. Magi conuenienter ad Christum adorandum venerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

communit. & consumit vniversa Regna terra, & ipsum stabit in aeternum: vt dicitur Daniel. 2.

ARTICVLVS VIII.

Verum Magi conuenienter ad Christum adorandum venerint.

Doctum sic proceditur. Videtur, quod Magi non conuenienter ad Christum venerint. Vnicuique enim Regi reuerentia debetur a suis subiectis: Magi autem non erant de Regno Iudeorum. Ergo cum expositione stelle cognouerunt natum esse Regem Iudeorum, videtur, quod inconuenienter venerint ad eum adorandum.

2. Præterea. Stultum est viuente Rege aliquo, extraneum Regem annuntiare. Sed in Regno Iudæa regnabat Herodes. Ergo stulte fecerunt Magi, aliter Regis natiuitatem annuntiantes.

3. Præterea, certius est caeleste iudicium, quam iudicium humanum. Sed Magi ducatu caelestis iudicij ab Oriente venerant in Iudæam. Stulte ergo egerunt, præter ducatum stellæ humanum iudicium requirendo, dicentes, Vbi est qui natus est Rex Iudeorum?

4. Præterea, Munerum oblatio, & adorationis reuerentia, non debetur nisi Regibus iam regnantibus. Sed Magi non inuenerunt Christum regia dignitate fulgentem. Ergo inconuenienter ei munera, & reuerentiam regiam exhibuerunt.

Sed contra est, quod dicitur Isai. 60. Ambulabunt Gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui. Sed qui Diuino lumine ducuntur, non errant. Ergo Magi, absq; errore, Christo reuerentiam exhibuerunt.

Respondeo dicendum, quod sicut dictum est, Magi sunt primitiæ Gentium in Christum credentium: in quibus apparuit, sicut in quodam presagio fides, & deuotio Gentium venientium a remotis ad Christum. Et ideo sicut deuotio, & fides Gentium est absq; errore per inspirationem Spiritus sancti: ita etiam credendum est Magos a Spiritu sancto inspiratos: sapienter Christo reuerentiam exhibuisse.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Augustinus dicit in sermone Epiphania, cum multi Reges Iudeorum nati fuissent, atq; defuncti nullum eorum Magi adorandum quaesierunt. Non itaque Regi Iudeorum quales illic esse solebant, hunc tam magnum honorem longinqui alienigenæ, & ab eodem regno profus extranei a se debent arbitrabantur: sed talem natum esse didicerunt, in quo adorando, se salutem, quæ secundum Deum est, consecuros minime dubitauerunt.

Ad secundum dicendum, quod per illam annunciationem Magorum presignabatur constantia Gentium, Christum vsque ad mortem confitentium. Vnde Chrysostomus dicit super Matth. quod dum considerabant Regem futurum non timebant Regem presentem: adhuc non viderant Christum, & iam parati erant pro eo mori.

Ad tertium dicendum, quod sicut Augustinus dicit in sermone Epiphania: Stellæ quæ Magos perduxit ad locum, vbi erat cum matre Virgine Deus Infans, poterat eos ad ipsam perducere: ciuitatem Bethlechem, in qua natus est Christus: sed tamen subtraxit se, donec de ciuitate, in qua Christus natussetur, etiam Iudei testimonium perhiberent: vt sic gemino testimonio confirmati (sicut Leo Papa dicit) attentioni fide expecterent, quem & stelle claritas, & prophetie manifestabat authoritas. Et ita ipsi annuntiant Iudeis Christi natiuitatē, & interrogant locum, crudit & quaerunt, tanquam significantes eos, qui ambulant per fidem, & desiderant pacem: vt Augustinus dicit in sermone Epiphania. Iudei autem indicantes eis locum natiuitatis Christi, similes facti sunt fabri arcae Noe, qui alii, vbi euaderent, praestiterunt, & ipsi diluuiio perierunt. Audierunt, & abierunt inquisitores, dixerunt, Fr. Suarez, Tom. 2.

& remanserunt doctores similes lapidibus miliaribus, qui viam ostendunt, nec ambulent. Diuino etiam nuntio factum est, vt aspectu stelle subtracto, Magi humano sensu in Ierusalem irent quærentes in ciuitate regia Regem natum, vt in Ierusalem primo Christi natiuitas publice annuntietur (secundum illud Isai. 2. De Sion exiit lex, & verbum Domini de Ierusalem) & vt etiam studio Magorum de longe venientium, damnaretur Iudeorum pigris prope existentium.

Ad 4. dicendum, quod sicut Chrysostomus dicit super Matth. si Magi tertium regem quærentes, venissent, fuissent confusi: quia tanti itineris labore sine causa suscepissent, vnde nec adtassent, nec munera obtulissent. Nunc autem quia caelestem regem quærebant, etsi nihil regalis excellentie in eo viderent, tamen solius stelle testimonio contenti eum adorauerunt: vident enim hominem, & agnoscunt Deum. Et offerunt munera dignitati Christi congruentia: aurum quidem, quasi Regi magno: thus, quod in Dei sacrificio ponitur, immolatur vt Deo: myrrha, quæ mortuorum corpora condiuntur, præbetur, tanquam pro salute omnium morturo. In quo etiam, vt Gregorius dicit, instrumur, vt nato Regi aurum (per quod significatur sapientia) offeramus, in conspectu eius, sapientia lumine splendentes. Thus autem, per quod exprimitur orationis deuotio, offerimus Deo, si per orationum studia Deo redolere valeamus, Myrrham autem, quæ significat mortificationem carnis, offerimus, si carnis vitia per abstinentiam mortificemus.

Homil. 2 in Matth. in ope. imp. super illud & inter. do. tom. 2.

Hom. 10. in Euang. post med. illius.

DISPVATIO XIV.

In sex sectiones distributa.

De signis, & prodigijs, quibus Christi natiuitas manifestata est, præsertim Magis.

Iuuis Thomas in tota hac quæst. non disputat solum de illa manifestatione Christi nati, quæ eadem die, seu nocte natiuitatis eius facta est: sed simpliciter de omnibus manifestationibus, quæ illis diebus Natiuitati proximis in Scriptura factæ esse leguntur, & eas ad quatuor reuocat. Prima facta dicitur Mariæ, & Iosepho, quam attigit art. 2. ad 2. de qua nihil aliud dicit, quam eam esse factam ante natiuitatē Christi, quia ad eos pertinebat reuerentiam exhibere proli conceptæ in vtero, & etiam obsequi nascituræ, & hoc quidem indubitatum est, quantum ad reuelationem fidei, quam Virgo, & Iosephus habuerunt de Diuinitate & dignitate Christi nascituri, & de modo etiam (vt existimo) nascendi salua matris integritate, & virginitate, quanquam hoc posterius non sit tam certum, sicut prius, quod in Euangelio expressius habetur, de qua re plura dicam inferius tractando de perfectione fidei B. Virginis. An vero circumstantiæ huius natiuitatis, scilicet locus, tempus, & reliquæ reuelatæ fuerint Beatæ Mariæ, & Iosepho ante Christi ortum, incertum est, pie tamen ita credi potest. Ratio enim D. Th. hoc etiam probabiliter persuadet, oportuisse scilicet hæc etiam illis prius manifestari, vt conuenientius, & opportunius nascituræ proli deservirent. Et de hac manifestatione nihil aliud dicendum occurrit. Secunda ergo manifestatio facta est pastoribus, tertia Magis, quarta Simeoni, & Annæ, de quibus promissæ D. Tho. agit in omnibus his articulis. Quia vero de prima, & tertia pauca dicenda occurrunt præter ea, quæ in Euangelio continentur, quæ ad illas pertinent, quæ in omnibus his manifestationibus, & alijs signis, vel prodigijs in hac natiuitate factis communia sunt, in sequenti sectione expediemus: in reliquis vero, quæ ad Magorum aduentum, & adorationē pertinent, & longiore indigēt expositione, persequemur.

N SE-

103. Matth. 2. princ.

an 6. huius q. 102.

In ser. 2. qui est 30 in ord. antemedij illius, to. 10.

Hom. 2. in Matth. in op. imper. super illud, Vidimus stellam, to. 2. in ser. 6. & est 34. in or. de mod. to. 10.

In ser. 4. de Epiphania, inter prin. & med.

In ser. 6. qui est 34. in ord. de temp. paulo a prin. tom. 10.

SECTIO I.

Quibus signis, quibusque personis Christi natiuitas manifestata sit.

DE materia huius dubij nihil ferè certum inuenio præter ea, quæ Euangelistæ referunt, & ideo breuissimè dicendum est, quamuis non oportuerit Christi natiuitatem vniuerso orbi statim manifestari (vt circa art. 1. D. Tho. explicatum reliquimus) oportuisse tamen aliquo modo disponi, seu præparari mundum, vt venientem Saluatorem susciperet. Vt enim ait Leo Pap. ferm. 1. de Epiphania. Ad omnium hominum spectabat salutem, vt iam vniuerso declararetur mundo, cum adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quocirca eo tempore adimpletum videtur, quod Aggæus Propheta. c. 2. prædixerat. Adhuc vnum modicum est, & ego commouebo cælum, & terram, & mares, & aridas, & mouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus. Varia enim legimus in historiis eo tempore accidisse prodigia, vt videre licet in Orofio libr. 6. cap. 22. & sequentibus, & in Iulio Obsequente libr. de prodigijs, capit. 128. & sequent. quæ licet non omnia in die natalis Domini facta fuerint, vniuersa tamen ad Christi ortum illustrandum diuinitus ordinata fuisse, omnes Scriptores, ac Catholici annotarunt.

Leo Pap.

Aggæus.

Orof. Iul. Obseq.

Prodigia in aduentu Christi qua. lia. Bonauent.

Lippoman. Surius. Cas. Baron.

Templum pacis, Romæ quando fuerit. Trithem. Ioseph.

D Thom. Orof.

D Thom.

Iul Obseq. Plin.

Primum prodigium fit de templo pacis, quod à Romanis æternum existimabatur, quod ex suis oraculis haberent, donec Virgo pareret, duraturum: corruisse autem dicitur ea nocte, qua Deipara Christum peperit. Ita refert Bonauent. opus de quinque festiuitatibus pueri Iesu, capit. 2. & habetur etiam in quadam homilia de natiuitate Christi, quæ sub nomine Petri Damiani habetur in Lippomano tom. 8. & Surio tom. 6. Cæsar tamen Baronijs, in principio suorum annalium diligenter obseruauit homiliam illam non esse Petri Damiani, quod in ea mentio fiat Bernardi, qui (vt ipse dicit) quinquaginta annis, vel (vt ex Trithemio colligitur) nonaginta posterior fuit, & erudite ostendit historiam illam non solum incertam, sed etiam falsam esse, quia ante Vespasianum, qui templum pacis Romæ ædificauit (teste Iosepho lib. 7. de bello Iudaico) nullum aliud templum pacis Romæ fuisse legitur, quod in natali Christi corruiere potuerit.

Secundum prodigium refertur de fonte olei, qui Romæ toto quodam die sine intermissione fluxit. Huius meminit D. Th. hic art. 3. ad 3. & multi existimant hoc accidisse eadem die, seu nocte, qua Christus natus est. Orofius tamen, qua dicto lib. 6. cap. 19. huius prodigij meminit illud tertio anno Triumviratus, hoc est viginti septem annis ante Christi natiuitatem accidisse confirmat, quanquam illa significatum fuisse dicat Christum (qui vnctus interpretatur) regnante Augusto fuisse nasciturum. Idemque dicit de multis alijs prodigijs, quæ eodem tempore refert accidisse: quale etiam tertium illud prodigium est, quod D. Th. eodem supra citato loco ponit, de tribus solibus, qui in Hispania apparuerunt, inu-numque paulatim coierunt. Cuius etiam meminit Iulius Obsequens supra. Plinius vero, lib. 2. histor. c. 31. sæpius refert apparuisse tres soles: non dicit tamè in vnum coiuisse, quamuis hoc tempore Augusti Imperatoris accidisse commemoret prope initium Triumviratus, vt ex Consulibus, quos ibi refert colligi potest.

Quarto refert Sanctus Bonau. citato loco, in nocte natiuitatis omnes nefando peccato inquinatos subito interiisse, additque alia, quæ incerta sunt. Quintum prodigium esse potest, dæmonum oracula eo tempore conticuisse, & interdum vel iniurum dæmonem hanc causam, seu rationem sui silentij

reddidisse, vt Niceph. post alios refert lib. 1. hist. c. 17. Cum enim Augustus nullum in templo Apollonis responsum acciperet, causamque interrogaret, tandem respondit in hunc modum.

Me puer Hebraus, diuos Deus ipse gubernans Cedere sede iubet, tristemque redire sub Orcum: At ergo dehinc tacitè abscedito nostris.

Sexto ac postremo loco prodigij ponere possumus generalem pacem in vniuerso Imperio Romano sub vno Principe factam, vt Christus Princeps pacis nasceretur, sicut prædictum fuerat Isa. 9. & 11. Habitabit lupus cum agno, &c.

Secundo dicendum est oportuisse Christi natiuitatem aliquibus personis peculiariter manifestari, Hoc recte declarat D. Th. hic art. 2. quoniam sicut posset in detrimentum fidei cedere, si Christus omnibus absque defectu manifestaretur: ita etiam si omnes lateret. Nam sapientia absconsa, & inesaurus inuisus, quæ utilitas in vtriusque? Eccl. 20. Item propter hanc causam resurrectio Christi, quamuis non fuerit omnibus patefacta, demonstrata tamen est testibus præordinatis à Deo, vt dicitur Act. 10. Deniq; ex Euangelio hoc constat, in quo tres narrantur huius mysterij manifestationes. Prima facta pastoribus, circa quam solum occurrit notandum ex Beda de locis sanctis cap. 8. illos pastores fuisse tres, & in loco, vbi eis apparuit Angelus, fuisse Ecclesiam ædificatam: Illum autem locum fuisse prope Bethlehem iuxta turrin Ader, id est prædixit, iuxta quam Iacob pauit greges suos (vt refert Hieron. in epitaphio Paulæ, seu epist. 27.) Secunda est facta Simeoni, & Annæ: quam inquit D. Th. art. 6. factam eis esse in templo. Intelligendus autem videtur quoad visibilem, seu corpoream manifestationem Christi nati, simul cum interna illius cognitione. Nā quo ad aliquam interiorum reuelationem ante præcessisse videtur. Nam de Simeone inquit Luc. cap. 2. quod responsum acceperat à Spiritu Sancto, non vixitum se mortem, nisi prius videret Christum Domini, & venit in Spiritu in templum. De hac reuelatione præter Ambr. & expositores Luc. 2. legi possunt homiliæ sanctorum Patrum de festo Purificationis, & de Simeone legi potest Epiphania. libr. de Vitis Prophetarum iuxta finem, & Timotheus presbyter Ierosolymitanus sermone de Sancto Simeone: de Anna vero legi potest Ambr. in libr. de viduis parum à principio, & Cyrillus Ierosolymitanus, catech. 10. & de vtriusque Gregor. Nyssen. & Amphilocheus, & Chryf. hom. de occurfu Domini.

Tertia reuelatio facta est Magis, de qua in sequentibus sectionibus fufe dicendum est. Nunc solum est obseruandum, duas priores reuelationes factas esse Iudæis: tertiam vero Gentibus. Hoc tamen ordine, vt prius Christus natus visus sit à pastoribus Iudæis, deinde adoratus à Magis gentilibus: postea in templo cognitus à Simeone, & Anna Iudæis. Quibus significatum est, Christum esse Saluatorem Iudæorum, & gentium, & ab vtriusque esse cognoscendum, & adorandum: ita tamen, vt agnitionis Christi initium à Iudæis sumeretur, ab eis vero ad gentes transfret, in eisque propagaretur, & conseruaretur vsque ad finem seculi, quando Iudæorum vocatio interum consummanda est. Indicauit hoc Augustinus, sermone secundo de Epiphania, dicens, Nunc ergo charissimi gratie filij, & heredes, videte vocationem vestram in manifestato Iudæis & Gentibus Christo, tanquam angulari lapide, perseverantissima dilectione coherere. Manifestatus etenim est in ipsis cunabulis infantie sue iis qui prope, & iis qui longe erant, Iudæis, in pastorum propinquitate, gentibus, in Magorum longinquitate. Et sermone quarto, illi Magi, quidnam fuerunt, nisi primitie Gentium Israelitæ Pastores, Magi gentiles: illi prope, isti longe, vtriusque tamen ad angularem lapidem cucurrerunt: veniens qui prope, sicut Apostolus dicit, euangelizauit pacem nobis, qui eramus longe, & pacem huius qui prope: ipse est enim pax nostra,

Nicephor.

Isai 9. & 11.

Natiuitas Christi manifestatio necessaria. D. Thom.

Eccles. 20.

Act. 10.

Beda.

Hieron.

D. Thom.

Epiphania.

Timoth.

Ierosolym.

Ambr.

Cyroll.

Ierosolym.

Gregor.

Nyssen.

Amphiloch.

Chrysofom.

Augustin.

Augustin.

Augustin.

Augustin.

Augustin.

Augustin.

Augustin.

Augustin.

Magos fuisse ex iis, qui ex Astorum cursu, lapsuque siderum res humanas regi arbitrantur. Tertio idem Hieronym. tom. 9. in regula monachorum, capite. de abstinentia Philosophorum, refert apud Persas tria fuisse genera Magorum, & quosdam eorum fuisse doctissimos, & eloquentissimos, qui præter farinam, & oleum, nihil aliud in cibum sumebant, non est ergo incredibile, ex horum genere fuisse Magos Christi adoratores.

Adoratores Christi Magi Reges fuerunt.

August.

Tertullian.

Isais 8.

Psalm. 72.

Isidor.

Plin.

Cicer.

Theophyl.

Arnold.

Carnot.

Psalm. 71.

Isai. 60.

Prophet.

Chrysof.

Eucher.

Julian Archiepiscop.

Telet.

Arnold.

Carnoten.

Hieronym.

Dico tertio, Quamquam incertum sit an isti Magi Reges fuerint; verisimile tamen, ac probabile est, eos Reges fuisse. Prior pars ex dictis inter referendam contrariam sententiam satis constat. Posterior vero probatur testimonijs antiquorum Patrum, Augustini. seu Author. operis de mirabilibus sacræ Scripturæ. libro. 3. capit. 4. hoc sentit in verbo illo, Reges a latres per gunt. Idem serm. 43. ad fratres in eremo. Audistis, inquit, fratres mercharissimi, sanctissimos Reges Dominum diligenter quæsiisse. Tertullianus libr. 3. contra Iudæos. capite 9. de hoc mysterio interpretans verba Isai. 8. Antequam sciat puer vocare patrem suum, & matrem suam, auferetur fortitudo Damasci. & illud Psalm. 72. Dabitur illi de auro Arabia, & Reges Arabum, & Saba dona adducent, inquit. Nam & Magos Reges fere habuit Oriens, & Damascus Arabia retro deputabatur, antequam transcripserit in Syrophanicem ex distinctione Syriarum, cuius tunc virtutem Christus accepit, accipiendo in signa eius, aurum scilicet, & odores. Vnde Isidor. libr. de passione Domini capit. 15. idem sentiens, inquit, Nam & Magos Reges habuit Oriens. Et uterque videtur alludere ad locum Plinii supra citatum ex libr. 30. capit. 1. Cicer. etiam refert libr. de Divinat. neminem esse potuisse Regem Persarum, qui non prius Magicam scientiam didicisset, quod etiam retulit Philo. libro. de specialibus legibus. Theophyl. præterea Matth. 2. eos Reges Persicos appellat. similiter & Anselm. ibi Reges vocat. Quæ sententiam multi alij expositores sequuntur, & eandem docet Arnoldus Carnotensis, in opusculo de laudibus Virginis. Reges, inquit, Arabum, & Saba, ab Oriente egr. sibi sequenti stellam insoliti luminis, genibus curvatis, & humi purpura d. fluente, lesum nostrum pannosum adorantes donis Sacramentalibus venerati sunt: Et confirmatur. nam Patres dicunt, & Ecclesia in officio festi Epiphaniæ, indicat, in hac Magorum adoratione impletam esse prophetiam David Psalm. 71. Reges Tharsis, & insula muresa offerent, Reges Arabum, & Saba dona adducent; Cui concinit Isaias capit. 60. dicens. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui. Recte enim stella, quæ Magis apparuit, splendor ortus Christi, & lumen illum indicans interpretari potest, quam sequentes ambulaverunt gentes, & Reges Magi, ut Christum natum colerent. Vnde infra subdit, Omnes de Saba venient, aurum, & thus deferentes, &c. Ita exposuit D. Prosper. de promiss. & prædict. Dei parte tertia promiss. 6. Chrysostomus homilia. 1. ex varijs in Matthæ. & Eucherius in Isaiâ. & Julianus Archiepiscopus Toletanus, libr. 1. contra Iudæos à medio, & Arnoldus Carnotensis supra. Nec dissentit commentarius Hieronymi. Psalm. 71. dicens, in Magorum muneribus inchoatum esse, quod ibi fuerat à Prophetâ prædictum: subdit tamen. Ipsenim gentium, Regumque typum tenuisse monstratur. Quibus verbis contrariæ sententiæ, & Iansenij expositioni favere videtur: tamen sicut dicens Hieronymus, hos Magos fuisse typum gentium, non excludit quin vere gentiles fuerint, ita dicens fuisse typum Regum, non excludit, quin vere Reges fuerint; dicuntur ergo typus, tanquam primitiæ gentium, earumque Regum, ac Imperatorum. Et quamvis hæc sententia, non possit in Evangelio satis fundari; tamen dona, quæ Magi obtulerunt, non videntur Regibus indigna, & verbum illud Apertis thesauris suis, apparatus regum indicat. Evangelista vero Magorum nomine, potius quam Re-

gum usus est, fortasse, quia sapientiæ nomen dignius, quam potentia existimavit. Vel (vt Canus dixit libr. vnde de locis, capite quinto ad quartum) non existimavit Evangelij testimonium regio apparatu cumulandum. Quod vero Herodes Magos, parum honorifice exceperit, Herodianæ superbiæ tribuendum existimavit idem Canus. Ego vero ex Evangelio non video colligi posse, quo apparatu, vel honore Magos exceperit. Itaque Evangelij historia ab hac sententia non abhorret, & antiqui Patres (quicquid Iansenius dicat) ita simpliciter loquuntur; Et alioqui sententia hæc plausible est: eamque Christianus populus iam olim imbuat, non est ergo, cur sine alio fundamento, aut utilitate deferatur: piegitur ac probabilissime creditur Magos fuisse Reges.

Canus.

Canus.

SECTIO III.

Ex qua regione venerint Magi ad adorandum Dominum.

De circumstantiæ huius mysterij diligenter inquirendæ sunt, locus scilicet, & tempus, quoniam ex earum cognitione historie veritas multum pendet. In utraque autem duo loca & tempora explicanda sunt, nimirum locus vnde discesserunt, & ad quem venerunt, seu in quo Christum adorant: & similiter tempus in quo stella eis primum apparuit, vt in eo à patria sua discessissent eandem: & tempus in quo Christum venerati sunt.

Principio igitur de regione ex qua Magi venerunt, Evangelium solum dicit eos ab Oriente venisse. Vnde hoc solum certum est, nimirum patriam Magorum respectu Bethlehem Orientalem fuisse. Animaduertendum est enim, particulam illam, Ecce Magi ab Oriente venerunt, dupliciter posse exponi, primo tantum respectu, habita ratione vtriusque loci, ex quo, & ad quem tendebant: quo sensu, qui Roma Hispaniam veniret, posset dici ab Oriente venire, id est à regione, quæ respectu Hispaniæ Orientalis est. Quod exemplum declarat hunc sensum, licet quiddam verum contineat; non tamen esse proprium, nec satis explicare sensum dictorum verborum. Alio ergo modo explicari potest absolute ab Oriente; id est, à regione a qua in Orientali plagâ sita: quem sensum magis etiam explicant sequentia verba. Vidimus stellam eius in Oriente. Hic enim modus loquendi (vt ex vstetiam Latinorum constat) proprie indicat illam mundi partem, quæ Orientalem plagam occupet, sicut Occidens dicitur hæc pars, quam nos habitamus, in qua licet respectuue possint distingui pars Occidentalis, & Orientalis: tamen simpliciter non appellatur hæc regio Oriens, sed Occidens. Quoniam autem ipsum Oriens vastissimum est cui Palestina confinis est: & quasi terminus eius, quamquam isti Magi dicantur ab Oriente venisse, intelligi potest (vt hic Diuus Thomas articulo. tertio, ad tertium notavit, & dubium reliquit) venisse à vicino aliquo Orientali loco, vel à remotis Orientis partibus: hoc vero posterius magis indicant verba Evangelij. Vidimus stellam eius in Oriente, & illud Reuersi sunt in regionem suam. Et ita hoc pereperit Leo Papa in sermonibus de Epiphania, in quorum secundo inquires. Hunc principem natum longinquæ Orientalium gentium nationes insolito noui sideris splendore didicerunt, & in tertio vocat Magos remotioris Orientis habitatores, & sermone quarto, gens in longinqua Orientali plaga regione consistens, & sermone quinto, Hoc autem signum, quod Magos in longinquo positos efficaciter mouit, &c. & sermone sexto, à remotissima Orientali parte venerunt. Et eodem modo loquitur Chrysostom. homilia. sexta, in Matt. Ambrosius libr. secundo, in Lucam, capite de Magis, & alij Patres infra citandi, Quorum sententia aptior etiam est ad exagger-

Regio Magorum Orientalis.

Leo Papa.

Chrysof. Ambros.

exaggerandum, & amplificandum mysterium. Et hæc est sufficiens ratio, seu congruentia, propter quam creditur Christus, potius ex remotis, quam ex vicinis regionibus Magos ad se colendum, & adorandum adduxisse.

Quæ autem fuerit illa Magorum regio incertum est, quia ex Scriptura nihil habemus, & sancti Patres variè loquuntur. Quidam enim ex Persia eos venisse dixerunt, fortasse quia Maiorum autoritas inter Persas maxima fuit, ut ex Plinio, & Cicerone supra retulimus. Ita Basilius homil. de humana Christi generatione, & Iuencus libro secundo Historia Evangelicæ, Chrysothomus (quem sequuntur Theophylactus & Euthymius) homilia 6. in Matth. Qui insuper addit eos ex Septentrione venisse. Nam & Hieronym. Mich. 5. dicit Persidem Occidentalem esse respectu Ierusalem. Sed non video, quo modo hæc duo cum Evangelio cohereant; nisi fortasse intelligat Chrysothomus Magos quidem venisse ex Oriente, non tamen linea recta, sed declinando ad Septentrionalem plagam, simpliciter tamen certius est Persiam esse Orientalem. Eadem sententia habetur in imperfecto homilia secunda. Tribuitur etiam Cyrillo Alexandrino, sed de illius sententia statim dicam. Certant etiam Hieronymus, Daniel. secundo, & Theodoretus libro quinto Historia; capit. 38. Sed hi solum dicunt Magorum scientiam, & auctoritatem plurimum in Perside viguisse.

Secunda sententia affirmat eos venisse ex Mesopotamia, seu Chaldaea; vel quia Magorum scientia inter Chaldaeos maxime floruit: vel certe, quia Balaam, cuius successores Magi fuisse dicuntur, Chaldeus fuit. Ita indicat Origenes homilia decima tertia in Numer. versus finem, & Hieronym. Isai. 47. Daniel. secundo, & Ambros. libro secundo, in Lucam, capit. de Magis, & Theodorus Ancyranus orat. de Natiuitate Christi: & hanc sententiam defendit Iansenius capit. nono. Concordiæ, qui existimat Patres pro priori sententia citatos ab hac non disidere: sed sub nomine Persarum Chaldaeos comprehendisse, quod aliquando vnum fuerit Persarum, & Chaldaeorum regnum.

Verisimilius tamen est hos Magos ex Arabia Felice venisse. Triplex enim est Arabia. Prima dicitur Deserta, quæ in controuersiam non cadit, quia non habitatur. Altera dicitur Petraea, quæ minus quidem distat à Palestina, non tamen Orientalis est: sed meridionalis maxime respectu Iudææ. Solum ergo relinquitur Arabia Felix, ut si verum est Magos ex aliqua Arabia fuisse, consequenter credatur ex hac Arabia, & non ex alijs aduenisse. Illud autem sit verisimile primum testimonijs Scripturarum, quæ de hoc mysterio ab Ecclesia, & sanctis Patribus intelliguntur, Psalm. septuagesimo primo. Reges Arabum, & Saba dona adducens, & inferius, Dabitur ei de auro Arabia: Quamquam enim Hieronymus, Augustinus, Basilius, Theodoretus, & alij intelligant ibi generaliter esse prædictum Gentes, Reges, ac Principes adoraturus Christum, eique ut vero Deo munera oblaturus, & eaque expositio reiicienda non sit: non tamen propterea excluditur, quin ibi etiam prædictum sit huius adorationis initium ab Arabicis Regibus, & aurum Arabiæ offerentibus sumendum fuisse. Quod Ecclesia sentire videtur, cum Psalmum illum huic festiuitati accommodat, & alij Patres supra citati, qui de hoc mysterio exponunt, & præterea Cyrillus Alexandrinus, libro quarto in Isai. oratione quarta: Tertullianus libr. contra Iudæos, cap. nono, & libro tertio contra Marcion. cap. decimo tertio. Aymo, & Incognitus, Hugo Cardinalis, Lyranus, & alij in expositione illius Psalmi. Et consonat prophetia Isaiæ cap. sexagesimo. Inundatio camelorum operiet te, aromedary Madian, & Ephra, omnes de Saba venient, aurum, & thus deferentes, & laudem Domini.

Fr. Suarez. Tom. 2.

mino annuntiantes, vbi Hieronymus, Madian, inquit, & Ephra regiones sunt trans Arabiam, fertiles camelorum, & omnisque prouincia appellatur Saba, vnde fuit & Saba Regina, quæ venit sapientiam audire Salomonis. Idem vero Hieronymus libr. questionum, in Genesim, circa illa verba, capit. decimi, filij autem Chus, Saba, & circa illa filij Regina Saba, dicit à priori Saba, qui per Samech scribitur, appellatos esse Sabæos, & regionem Saba, quæ nunc, inquit, interpretatur Arabia: de qua dicit intelligendum esse illud Psalm. septuagesimi primi. Reges Arabum, & Saba. Alij vero existimant eam regionem traxisse nomē à nepote Abraham, de quo fit mentio Genes. vigesimo quinto: nam & ibi nominantur Madian, & Ephra, & deinde subditur Abraham separasse eos ab Isaac ad plagam Orientalem, & ibi Hieronymus, in quaestione. Hebraicis ait, iuxta historicos Hebræorum eos occupasse Arabiam, quod etiam sentit Epiphanius, in compendio doctrinæ, quod habetur libro tertio, aduersus hæreses infine, qui tamen Arabiam illam regionem, vnde Magi venerunt, Magodiam appellat, indicans ab ea fuisse Magos sic appellatos. Denique Plinius, libr. sexto, capitul. vigesimo octauo, Sabæos Arabes esse dicit: quod latius tractat libr. 12. c. 14. Iuxta prædicta ergo prophetias rectè intelligitur Magos Arabes fuisse.

Secundo in hac sententia sunt antiqui Patres, Iustinus Martyr. dialog. cum Tryphone. Quamprimum, inquit, natus est, Magi ex Arabia profecti adorauerunt eum: & ut ad hoc mysterium accommodet prophetiam Isai. 8. Priusquam sciat peruocare patrem, & matrem, auferetur foritudo Damasci, subdit, Damascum sitam esse in terra Arabica, quamuis nunc contributa sit Syrophœnicæ. Et idem dixit expressè Tertullianus dicto libro. 3. contra Marcion. capite. 13. Cyprianus etiam sermon. de stella & Magis: Nec multo post, inquit, Arabum fines huius rei notitia penetravit, & incolæ Saba præclaræ stellæ luminis caeleste numen nouis splendorebus indicauit. Præterea Cyrillus Alexandrinus, libro 4. in Isai. oratione quarta: exponens verba illa capit. 49. Ecce isti de longe venient, & ecce illi ab Aquilone, & Mari, & isti de terra Australi, ipse legit de terra Persarum, & exponit de aduentu Magorum, & subdit interdum Persiam Arabiam nominari, vel è conuerso. Et fortasse eodem sensu Isidorus libr. de passione Domini, capite. 14. dicit Magos venisse de gente Persarum, & de Arabia, & Saba. Nam quia Arabia Felix est Persiæ vicina, ut ab ea solo Persico sinu separetur, interdum sub Persia appellacione comprehenditur. Et hoc modo possent ad hanc sententiam accommodari sancti in prima citati.

Tertio sumitur coniectura ex qualitate donorum, quæ Magi Christo obtulerunt: Arabia enim Felix ferax est auri, & aromatum, vnde Regina Saba magnam vim auri, & aromatum Salomonis attulit, quando ad illius gloriam videndam venit. 3. Regum 10. Vnde Tertullian. in Apolog. capite. 42. ad hanc Arabiæ abundantiam alludens, inquit. Thura planè non eminus, si Arabia quaruntur, sicut Sabai pluri, & carioris suas merces Christianis sepelendis prestari, quam Divi summandis. & capite 30. gratia thuris vocat Arabice arboris lachrymas. Et Plinius libr. 12. capite. 14. Regionem Saba thuriferam vocat, & solam fere Arabiam esse feracem thuris. De auro vero sufficiens testimonium est illud Psalm. Dabitur ei de auro Arabia. Vnde obiter colligimus literalem rationem, ob quam Magi hæc dona obtulerint, fuisse, quia illorum regio illis rebus maximè abundabat, & in maiori æstimatione, ac pretio inter ipsos habebantur. Mysticæ autem rationes tradunt sancti Patres supra citati, quæ in eis videri possunt, præsertim in Irenæo libro 3. contra Hæreses. capite 10. Hilario canoni. 1. in Matthæo. vbi sic inquit. In auro Regem, in thure Deum, in myrrha hominem.

N 2 inueni.

Plin. Cicer. Basil. Iuencus Chrysothom. Theophyl. Euthym. Hieronym.

Hieronym. Theodor.

Orig. Hieronym. Ambros. Theodor. Anan. Iansen.

Patria Magorum Arabia Felix.

Isai. 71.

Hieronym. August. Basil. Theodor.

Cyri. Alexandr. Tertullian. Aymo.

Incognit. Hugo Car. An.

Nico Tyr. Isai. 60. Hierony.

Regio Madian, & Ephra. Genes. 25.

Epiphani.

Plinius

Iusti mari

Isai. 8.

Tertullian. Cyprian.

Cyri. Alexandr.

Isidor. Quomodo Magi venissent de Persia.

3 Reg. 10.

Tertullian.

Arabia ferax, & thuris.

Irenæ.

Hilario

Leo Papa.
Cyprian.
Chrysoſt.
Greg. Nyſſ.
Iſidor.
Ruperts.

Theodoret.
Ancyran.

Hieronym.
Iſai. 15.

Numer. 23.

Obiectio
Pſal. 71.

Pſal. 67.

Pſal. 71.

Iſai. 43. & 45.
Hieronym.

Reſponſio

Regio Tharſis
ſua.

Theodoret.
Ruſſin.
Auguſt.
Incognit.
Orig.
Chryſoſt.

Saba regio
ſua.

minem. Atque ita Sacramenti omnis est consummata cognitio, in homine mortis, in Deo resurrectionis, in Rege iudicij: Similia vere leguntur in Leone, Cypriano, & Chryſoſtomo, & Gregorio Nyſſeno oratio. de ſancta Chriſti Natiuitate. In ſecondo libro, de allegorijs noui teſtamenti in principio, & Ruperto libro ſecondo in Matthæ. in principio, qui ſentiunt eas rationes myſticas fuiſſe ab iſtis Magis intellectas, & intentas ad profitendam veram fidem, quam de Chriſti diuinitate, ac humanitate habebant. Quod expreſſius docuit Theodorus Ancyranus, oratione de Natiuitate Chriſti, habita in Concilio Ephemino, tom. 6. appendice 5. capite 2. Addi poteſt in confirmationem conſuſionis, ex Hieronymo Iſai. 15. quod licet Balaam oriundus fuerit ex Meſopotamia: illud tamen vaticinium, orietur ſtella ex Iacob, non in Meſopotamia, ſed in Arabia protulit. Illuc enim à Rege Moab vocatus fuerat, vt conſtat ex Numer. 23. Moab autem, inquit Hieronymus, prouincia eſt in Arabia. Fateor tamen Hieronymum non explicare illam eſſe Arabiam Felicem.

Sed obijci poteſt, quia in illo eodem Pſalm. 71. dicitur, coram illo procedent Aethiopes, & inimici eius terram lingent, Reges Tharſis, & Inſule munera offerent. & Pſalm. 67. dicitur, Aethiopia proueniet manus eius Deo: Sed Tharſis eſt in India Orientali: Aethiopia verò longè ab Arabia diſtat. Et confirmatur, nam vbi in illo Pſalm. 71. dicitur, Reges Arabum, & Saba, illud Saba in Hebræo per Samech ſcribitur, quomodo regionè Aethiopiæ ſignificat, vt ex Iſai. 43. & 45. colligitur, & ibi Hieronymus indicat in poſteriori capite. Confirmatur ſecundo, quia Arabia potiùs eſt meridionalis, quàm Orientalis, vnde Regina Saba, Regina Auſtri appellatur.

Ad primum de nomine Tharſis ſpondeatur ex Hieronym. 3. tom. Epift. 133. ad Marcel. & Iſai. 2. illud nomen æquiuocum eſſe, & interdum ſignificare Indiæ regionem: interdum verò iſpum mare: & hoc poſteriori modo ſumitur in prædicto Pſalm. vt Reges Tharſis dicantur, qui regnant in inſulis maris, ſive hoc generatim intelligatur, ſive ſpecialiter de inſulis maris, ſeu ſinus Perſici, cui forteſſe aliquis horum Magorum dominabatur. De nomine autem Aethiopiæ omnes Sancti intelligunt ea voce per metaphoram ſignificari omnem Eccleſiam ex gentibus congregandam, quia peccatis deſormis, ac nigra erat, ſed per Chriſtum erat pulchritudinem confequutura & Iſraeliticum populum præuentura. Ita exponunt Theodoretus, Ruſſinus, Auguſtinus, Incognitus, & alij dicto Pſalmo, 67 & 71. & Origen. homilia. 1. in Cantica, Chryſoſtomus homil. prima ex variis in Matth. Neq; obſtat, quod illud verbum gentium conuerſionem generatim ſignificet, quia (vt ſupra dixi) hæc expolitio alteram non excludit, præſertim quod potuit prius prædici vniuerſalis conuerſio gentium, & poſtea in particulari initium, & primitiæ illius conuerſionis deſignari, vt prædicti Sancti etiam exponunt.

Ad primam confirmationem, incertum eſt illud, quod aſſumitur: nam Hieronymus quæſtion. Hæbraicis in Genef. & Iſai. 43. indicat Saba per Samech ſcriptum Arabiæ regionem ſignificare: Vnde forteſſe ſcriptum per vnã literam, ſcilicet, Schin, ſignificat vniuerſam Arabiam, ſcriptum verò per aham literam Samech, ſpeciale aliquam prouinciam, vel regionem eius. Vnde in hoc Pſalmo. 71. vbi nos legimus, Reges Arabum, & Saba, Hebræi legunt Reges Saba, & Saba, primum per Schin, & ſecundum per Samech. Quod ſi forteſſe eſt aliud Saba in Aethiopia, cuius nomen ibi poſitum eſt. Reſpondetur, non omnia quæ ibi prædicta ſunt, ad Magorum aduentum pertinere: neq; oportere, vt omnia ſtatim initio natiuitatis Chriſti fuerint impleta. Quod vero potiùs Reges Arabiæ, quàm Aethiopiæ initium

A huic conuerſioni daturi eſſent, & prophetia Iſaiæ confirmauit, apud quem nullus dubitat, quin Saba Arabiam ſignificet, & euentus ipſe probauit.

Vnde ad ſecundam confirmationem reſpondetur, eam rectè concludere hos Magos non fuiſſe Aethiopes. Nam Aethiopia omnino eſt Auſtralis: propter quod aliqui exiſtimant, & indicat Origen. ſuprà, Reginam Auſtri, ex Saba Aethiopia veniſſe. At verò Arabia, quamuis nonnihil ad Auſtrum declinet, Orienti tamen vicinior eſt. Vnde Tacitus lib. 5. Hiſtor. Iudæam à parte Orientali dicit ſpectare Arabiam, quod maximè verum eſſe cenſetur, ſi hiemalis ſolſtitij ratio habeatur.

Origeni
Tacitus

SECTIO IV.

Quo loco, & tempore, Magi Chriſtum adorauerint.

PRIMò de loco in quo Magi Chriſtum inuenèrunt, omnes ferè Patres conueniunt illum fuiſſe Bethlehem. Quia Matthæ. 2. ſatis apertè indicatur, in illis verbis. Et mittens eos in Bethlehem dixit, Ite, & adiunctis illis. Qui cum auდიſſent Regem, abierunt, vt in Bethlehem ſtella duce. Vique dum veniens ſtaret ſupra vbi erat puer. Diſſenſio tamen eſt, in quo loco Bethlemico, & inuenierint, & adorauerint Magi Chriſtum. Nonnulli enim exiſtimant, locum illum non fuiſſe ſpeluncam, ſeu ſtabulum, in quo Chriſtus natus fuerat: ſed domum aliquam oppidi Bethlehem, fundati forteſſe in verbo illo Matth. 2. Et intrantes domum, inueniunt puerum. Ita docet Epiphani. libr. 2. contra hæreſes in 51. Ingreſſi, inquit, in domum, inueniunt puerum cum Maria, non amplius in præſepi, non amplius in ſpelunca, ſed in domo. Exiſtimat enim Epiphanius Magos non poſt decimum tertium à natiuitate diem: ſed poſt duos annos Chriſtum adoraffe, & idè conſequenter rectè opinatur, non in ſpelunca, ſed in aliqua alia domo eum inueniſſe.

Matth. 2.

Matth. 2.

Epiphani.

Verior tamen, ac communior ſententia eſt, eodem loco fuiſſe Chriſtum adoratum à Magis, quò fuit natus. Ita docet Hieronymus Epistol. 18. & 27. Hic demonſtratur à ſtella, hic adoratus à Magis. Chryſoſtomus homilia ſexta, in Matth. In præſepi, inquit, & tugurio. Idem ſignificat homil. prima ex variis in Matth. & orat. de ſancto Philogonio paulò poſt medium. Accurrunt, inquit, vt illum videant in præſepi aciem, Gregor. Nyſ. orat. de ſancta Chriſti natiuitate. Regem in ſpelunca latentem non ignorauerunt. Cyprian. de ſtella, & Magis. In loco humili, & ſupellectile vili Rex Regum, & Dominus dominantium inuenitur, cognoscitur, adoratur. Idem indicat Theodorus Ancyranus, ſuprà dicta oratione de natiuitate, & optimè Euthym. Matth. 2. dicens de Euangelifta. Tugurium hic domum appellat, quod Lucas diuerſorium dixit, domus enim erat, quod vnicuique inhabitaretur. Et eadem ſententia frequens eſt apud ſanctos Patres, Leonem, Auguſtinum, Fulgentiũ, & Eufeſebium Emiſſenũ, Bernardum, & reliquos in concionibus de Epiphania. Vnde Nicephor. lib. 1. Hiſtoriæ cap. 13. hanc ſententiam certiorẽ eſſe dicit Et conſtat, quia Beata Virgo non diſceſſit à loco partus vſque ad Purificationem: oſtendemus autem hoc myſterium ante purificationem contigiſſe, Deinde qua ratione negat Epiphanius inueniẽt eſſe Chriſtum in præſepi, poſſet negare inueniẽt eſſe in Bethlehem, vt ſtatim commodius argumentabimur, quia hæc quæſtio ex alia de tempore pendet.

Chriſtus in præſepi adoratus à Magis.

Greg. Nyſ.
Cyprian.

Theod. Ancyran.

Leo Papa.
Auguſt.
Fulgent.
Eufeb. Emiſſ.
Bernard.
Nicephorus.

Secundò ergo de tempore adorationis Magorum quod ad menſem, & diem atinet, ſuppono accidit ſexta die Ianuarij, de qua re ſommodior diſputandi locus incidet infra quæſt. 38. Tota ergo hoc loco diſputatio eſt de anno, quò poſt Chriſti natiuitatem hoc myſterium peractum fuit. Nam idem Epiphanius loco ſupra citato, & libr. 1. hæreſi. 30. verſus finè, docet Chriſtum adoratum fuiſſe à Magis biennio poſt.

Epiphani.

poſt.

post suam Natiuitatem. Fundatur, quoniam Herodes iussit interfici infantes à bimatu, & infra secundum tempus, quod exquisierat à Magis. Signum igitur est eos peruenisse Ierusalem, biennio postquam stellam Christum natum ostendentem inspexerant. Quod si obijcias, quia iuxta hanc sententiam, non inuenisset Magi Christum in Bethlehem, nam Euangelista dicit, statim post Virginis Purificationem reuersos esse parentes Christi in Nazareth ciuitatem suam. Respondet Epiphanius, ob venerationem Natiuitatis Christi solitos fuisse Deiparam, & Ioseph redire singulis annis Bethlehem, & ita contigisse, vt ibi inuenirentur à Magis, non quidem in spelunca; sed in domo aliqua (vt Euangelista significat.) Quia in alijs annis non concurrebat tanta hominum frequentia, venientium, vt describerentur iuxta Cæsaris edictum, que fuit occasio, vt in nocte Natiuitatis Virgo & Ioseph non ad domum aliquam, sed ad speluncam diuerterent. Huius sententiæ videtur etiam esse Eusebius in Chronico. Nam eodem anno videtur ponere, & aduentum Magorum, & occisionem Innocentium: quod videtur potissimum huius sententiæ fundamentum. Quia verisimile est Herodem non distulisse tanto tempore Innocentium eadem: sed statim, ac intellexit se fuisse illum à Magis, illam executioni mandasse.

Nihilominus communior sententia, ac verisimilior est. Magos peruenisse Bethlehem decimo tertio die post Christum natum. Quod aliquantulum indicat Matth. dicens, *Cum natus esset Iesus in Bethlehem Iuda, ecce Magi ab Oriente venerunt.* Deinde hæc videtur esse communis traditio, & sensus Ecclesiæ, quam supponunt omnes Patres supra citati: qui dicunt Christum inuentum esse à Magis in diuersorio, quod non fuisset credibile, si post duos annos Magi aduenissent. Ita scribit Ammonius Alexand. in harmonia quatuor Euangeliorum. Nicephor. libro. 1. cap. 13. & Albinus de diuinis officijs cap. de Epiphania, & Anselm. Matth. 2. Vnde eleganter Augustin. serm. 2. de Epiphania. *In præsepi tunc iacebat, & Magos ab Oriente ducebat, abscondebatur in stabulo, & agnoscebatur in celo, vt agnitus in celo manifestaretur in stabulo.* Tertio, quia, vt venirent ex Arabia, vsque Bethlehem, non indigebant tanto temporis spatio: distat enim trecentis ab summum leucis, quas decem diebus perficere poterunt. Præsertim cum Itai. 60. indicetur, eos in dromedarijs fuisse venturos. Quod obiter confirmat hos Magos venisse ex Arabia, in qua hi cameli procreantur, qui dromedarij dicuntur: hoc autem animal velocissimum est, teste Arist. libr. 9. de hist. animal. cap. vltimo, & Philostratus in vita Apollonij ait, conficere vno die mille stadia, id est, quadraginta leucas.

Ad fundamentum Epiphaniij respondent aliqui stellam apparuisse Magis biennio ante Natiuitatem Christi. Ita docet Augustinus, & ex eodem fundamento id colligit serm. 7. de Epiphania, cum enim dixisset Magos venisse paucis diebus à Natiuitate Christi transactis, subdit in celo vidisse stellam, non ante paucos dies, sed ante ferme biennium, sicut inquirenti Herodi patefecerunt. Vnde à bimatu, & infra, secundum tempus, vt scriptum est, quod inquisierat à Magis. In eadem sententia est Chrysof. hom. 7. in Matt. quamuis non dicat ante biennium, sed ante multum tempus stellam apparuisse. In imperfecto autem Matth. hom. 2. dicitur, Magos iter egisse per biennium præcedente stella: non explicatur autem, illud an biennium præcesserit, vel subsecutum fuerit Christi Natiuitatē, ex ijs vero, que inferius dicuntur, colligi potest præcisissime, cum asseratur Magos inuenisse Christum in præsepi. Atque idem plane sensit Theophylact. Matth. 2. & Nicephor. libr. 1. Histor. cap. 13.

Ceterum hæc sententia difficilis creditu est. Primo, quia (vt contra Epiphanium argumentabamur) non potuerunt Magi tantum tempus in via conficere:

A nec verisimile est eos post visam stellam profectio- nem distulisse: nec oportuit illis stellam apparere ante tempus ad illud iter agendum necessarium, præsertim quia Spiritus Sancti gratia nescit tarda motum. Deinde cum pertenerunt Ierusalem, non inquirebant de Rege nascituro: sed iam nato dicentes. *Vbi est, qui natus est rex Iudeorum,* & addunt, *Vidimus enim stellam eius,* id est, regis nati, ergo stella statim, ac illis apparuit, indicauit illis non nasciturum, sed natum. Vnde Aug. ser. 4. de Epiphania. *Eo, inquit, die quo natus est Christus, illi stellam in Oriente viderunt, & quem natum indicabat, agnouerunt, & ex illo die ad hunc diem occurrerunt.* Idem indicat Leo Papa, sermo. 1. de Epiphania, in illis verbis. *Max ab omnibus voluit agnosci, qui dignatus est omnibus nasci. Tribus igitur Magis in regione Orientis stella noue claritatis apparuit, & sermo. 2. dicens, simul Magos per stellam, & Pastores per Angelos ortum Domini didicisse, & Fulgentius sermo. de Epiphania sic loquitur. Hæc stella nunquam ante apparuit, quia nunc eam puer iste creauit, & à Magis ad se venientibus præciam depusauit. Atque ad eundem modum loquuntur cæteri Patres, qui de Epiphania scribunt. Et hanc sententiæ magis videtur probare D. Thom. hic art. 6. ad 3.*

Ad fundamentum ergo Epiphaniij responsio vulgaris est (quam ibidem D. Tho. refert) Herodem non occidisse infantes ante biennium transactum, quia Romam eo tempore vocatus fuit, eò quod à filijs suis apud Cæsarem fuerat accusatus: neque eo anno vsque ad sequentem redire potuit. Sed hoc non solum est incertum: verum etiam antiquis historijs parum consentaneum. Eusebius enim libro. 1. histor. cap. 3. post Innocentium mortem, indicat Herodem domesticis calamitatibus, ac seditionibus fuisse afflictum.

Aliter respondet Aug. 2. lib. de consensu Euangelist. cap. 11. his verbis. *Omitto dicere, quot, & quantis occupationibus regia cura distendi poterit, & per plurimos dies ab illa intentione, vel auerti omnino, vel impodiri. Et in illo toto capite varias huius dilationis causas, & occasiones excogitat, que sine dubio accidere poterunt. Non tamē existimo, necessarium concedere Herodem per biennium distulisse Innocentium eadem: habemus quidem ex Luca non occidisse illos intra primum, vel fortasse etiam intra secundum mensem. Nam prius Virgo præsentauit filium in templo, & deinde descendit cum Ioseph Nazareth, & verisimile est ibi aliquo tempore habitasse, priusquam admoniti ab Angelo in Egyptum discederent, post quem discessum teste Matthæo mors Innocentium sequuta est. Intercessit ergo aliquod tempus à reditu Magorum, vsque ad mortem Innocentium, fortasse, non fuit tantum duorum mensium, sed plurium: tum propter coniecturas Augustini: tum etiam quia verisimile est, priusquam tam*

immane facinus Herodes aggrediretur, omnem adhibuisse diligentiam, vt conquisitos Magos ad se reuocaret. Quanquam autem statim intra paucos menses infantes occidi iusserit, fecit tamen vt interficeretur omnes à bimatu, & infra, non quia existimaret stellam ante duos annos apparuisse Magis: sed præ nimio timore, & ob maiorem certitudinem, & securitatem. Quod recte docuit Chrysof. hom. 7. his verbis. Quod à biennio, & infra interfecti, ne miremur, si quidem pavor, & furor, maioris securitatis, & certitudinis causa etiam tempus profert, ne quisquam eius ætatis & forte potissimum, propter quem alij inserimuntur, effugiat. Addi etiam potest (quod hic D. Tho. ex Aug. refert) timuisse Herodem, ne cui snydera famulabatur, speciem suam pauld supra, vel infra ætatem transformaret. Addo denique, quanquam Herodes à Magis didicisset tempus apparitionis stellæ: non tamē potuisse ab eis discere an eodem die, quo stella apparuit, natus fuerit puer, nec ne, & ideò, vt quod intendebat, certius assequeretur, interficere eos curauisse infantes,

etiam

Stella Magis non apparuit ante Christi natiuitatem

Aug. 2.

Leo Papa, Fulgent. D. Thom.

Secunda Responsio.

Euseb.

Veritas Responsio.

Infantes innocentes quo tempore ab Herode rarerentur

Chrysof.

D. Thom.

Obiectio.

Responsio.

Euseb.

Matth. 2.

Ammon. Alexand. Niceph. Albin. Anselm. Aug. 2. Iuano.

Aristot. Philostr.

Prima responsio ad Fundamentum.

Epiphani. Augustin.

Chrysof.

Theoph. Nicephor.

etiam natos aliquo tempore ante apparitionē stellae, cuius signum est, quia etiam alios necandos iussit, quos post ortam stellam natos esse certo comperiebat. Et hoc modo interpretor verbum illud Evangelistae, à bimatu & infra, secundum tempus, quod exquieserat à Magis: quia scilicet considerato tempore ortus stellae, humana quadam astutia arbitratus est intra tempus illud Redemptoris natiuitatem contigisse. Ex dictis in hac sectione obiter colligitur (si vera sunt, quae supra de die Natiuitatis Christi diximus) hanc adorationem Magorum die veneris contigisse, quia Christus ortus fuit die dominica, & à Magis adoratus fuit eodem anno post tredecim dies. Neque obstat, quod in quibusdam decretis, quae post sextam Synodum habentur in 3. tom. Con. & illi tribuuntur, in 8. eorum significatur, hanc diem fuisse dominicam. Nam (si attende legatur) non dicit diē dominicā Christum adoratum fuisse à Magis: sed illis stellam refulsisse, quod verum est. Quia (vt diximus) illis apparuit in die Natiuitatis Christi. Aliud vero ibi dicitur, ex quo posset nonnullum sumi argumentum, scilicet baptismum Christi accidisse die dominica: dicemus autem infra, hoc & illud mysterium in eadem die facta fuisse. Sed est facilis responsio. Fuerunt enim in eodem die mensis, id est, sexto Ianuarij, qui non semper est idem hebdomadae dies; vt per se constat.

Adoratio Magorum die veneris contigit.

Obiectio.

Responsio

SECTIO V.

Quae fuerit stella, quae Magis apparuit, & quomodo moueretur, ac eos auerteret.

DE stella, quae Magis apparuit, concurs est omnium sententia, non fuisse aliquam ex caelestibus. Ita docet D. Tho. hic art. 7. Vbi plures rationes adducit sumptas ex Chryso. hom. 6. in Matth. quas Damascen. lib. 2. cap. 7. his breuioribus verbis complectitur. Sydus, quod Magis apparuit, non ex illis erat, quae in ipso mundi ortu condita sunt. Id quod ex eo liquido perspicitur, quod ea nunc ab Ortū ad Occasum, nunc à Septentrione ad Austrum progrediebatur, nunc delitescibat, nunc seferius aperiebat, id quod à siderum ordine, & naturā discrepat. Et eandem prius docuerat Basiliius homilia de humana Christi generatione. Et eadem est sententia Origenis libr. 1. contra Celsum non longè à fine. Quam optime confirmat Augustin. libr. 2. cont. Faust. capit. 5. & serm. 3. de Epiphania, Fulgentius in serm. de Epiphania. Leo item Papa serm. 3. de Epiphania nouum sydus illud appellat. Quae sententia (vt August. docte indicauit) solum probabilior est, non certa. Nam rationes illae ex motu eius desumptae non omnino cogunt. Nam licet illa esset ex stellis caelestibus, tuberī poterat nato Christo relinquere, quod agebat, & ad Christum manifestandum descendere, nouoque modo, & inusitato moueri. Sed licet hoc diuina potentia facere potuerit: id tamen, quod facilius est, & pauciora miracula, minoremque immutationem ordinis vniuersi requirit, fecisse credendum est: multo autem facilius fuit nouam stellam concedere, quam ex caelo diuelleret, & vacuum illum locum relinquere, aut caelum ad illum replendum rarefacere, aut nouo, & inusitato corpore illum replere, ac rursus stellam, suo peracto ministerio illuc reducere. Adde stellam hanc, quae Magis apparuit (vt Leo Papa. inquit serm. 1. & 3. de Epiphania) illustriorem, ac pulchriorem ceteris syderibus fuisse. Quod etiam docuit Ignatius epist. 14. ad Ephes. & Chryso. supra, qui probat eluxisse plusquam solem, quia lucebat in die, hoc autem (vt ipse rectè argumentatur) non poterat stellis caelestibus naturaliter cōuenire, cum ab ipso sole lumen accipiant, oportuit ergo, vt Deus illi lumen adderet: eadem autē facilitate potuit nouam stellam creare. Difficultas vero superest, cuius naturae fuerit illa

Stella, quae Magis apparuit, non fuit ex caelestibus D Thom. Chryso. Damasc.

Basil.

Origen.

August.

Fulgent. Leo. Papa

Stella à Magis visa caeteris illustrior syderibus Leo Papa Ignat. Chryso.

Stella. In qua in primis certum existimo illam fuisse naturae corporeae, id est, verum corpus lucidum, & illuminans. Itaque neque fuit aliquid speciei tantum apparen- tis, seu phantasticum, quia Euangelium aperte significat fuisse stellam exterioribus sensibus obiectam, atque lucentem: neque etiam fuit lux aliqua quasi subsistens, & per se separata: tum quia non est necesse hoc nouum miraculum sine necessitate fingere: tum etiam, quia stella significat corpus aliquod, & non tantum accidens. Et hinc fit illam stellam, ex materia, & forma substantiali fuisse compositam: hoc enim (vt supponimus) cōnaturale est omni corpori: & habuisse praeterea lucem, quae accidens est corporis illuminantis, quale illud fuisse, & nomen ipsum stellae probat, & minus: quomodo enim dux viae esse posset, nisi illuminando? Ex qua autē materia confecerit, qualis etiam eius forma fuerit, & quale lumen, valde incertum est.

Stella à Magis visa vere corporea, & lucida.

Primum enim inquiri potest, an illa materia fuerit caelestis, vel inferioris ordinis. Primum enim videtur nomen stellae suadere, quod significat corpus aliud caeleste: Scriptura autem proprie intelligenda est, si cōmodè potest. Vnde fere omnes sancti supra citati hoc vocant caeleste signum, seu à caelo datum. In contrarium vero est, quia non fuit necessarium aliquid nouum ex nihilo creari. Item quia oportuisset post illud breue tempus, vel stellam illam annihilari, vel caelo postea affigi, vt tumque autem absurdum est.

Dubium. 1.

Quare verisimilius videtur fuisse ex materia aerea seu elementari procreata, vt sentit Abul. Matra 2 D. Thom. hic artic. 7. ad 1. & hoc significant Patres, quando dicunt illam non fuisse caelestem stellam. Non enim solum intelligunt non fuisse ex numero caelestium astrorum: sed etiam non fuisse illius ordinis, & naturae. Et hoc ipsum significare voluit Origenes dicto lib. 1. contra Celsum, cum dixit illam esse ad similitudinem Cometae. Non enim intelligit fuisse eiusdem rationis, quoad splendorem, & motum, sed solum quoad materiam, ex qua facta est. Nec nomen stellae obstat: tum quia saepe in Scriptura nominatur res, prout exterius apparet, seu prout vulgo nominatur: tum etiam, quia interdum nomen stellae in Scriptura cometas significat, seu corpora lucida in aere apparentia, sicut & ipse aer interdum caelum appellatur.

Responsio. Materia stellae à Magis visa qualis

Origenes.

Deinde inquiri potest, qualis fuerit forma, & species huius stellae, an fuerit forma alicuius corporis simplicis, vel mixti, atque ita perfecta, vt ei fuerit cōnaturalis totus ille splendor, & lux. In quibus, si diuinare licet, dicendum est in primis fuisse tale illud corpus, vt ei fuerit cōnaturalis illa lux. Quia hoc non repugnat: imò tam facile fieri poterat virtute diuina, sicut in praeternaturali subiecto, & alias prior effectus perfectior est, magisque diuinam sapientiam & Christi maiestatem demonstrans. Hinc vero probabile fit, corpus illud fuisse mixtum aliquod perfectum, quia non fuit corpus caeleste (vt diximus) neque aliquod ex elementis, sunt enim valde imperfecta corpora, & nulli eorum tantum lumen cōnaturale est: praeter hanc autem non dantur alia corpora simplicia.

Dubium. 2.

Responsio.

Rursus de ipsa luce talis stellae inquiri potest, quanta fuerit. Nam (quod ad essentiam spectat) verisimile est fuisse eiusdem rationis cum reliquis: de intentione vero Patres citati significant fuisse sole splendidiorem, vt patet ex Ignatio, Chryso. Damasc. & alijs supra citatis, qui omnes inde argumentum sumunt, quod in meridie luceret, Ecclesia in hymnis Epiphaniae canit, Quem stellae, quae solis radium vincunt, decore, ac lumine.

Dubium. 3.

Nilominus tamen non existimo necessarium, vt habuerit lucem intensiorem & maiorem luce solis, quia difficile creditur est perfectiore lucem esse cōnaturalem alicui inferiori corpori, aut datam esse à Deo sine necessitate. Vt enim in meridie luce-

Responsio. Lux stellae à Magis visa quanta.

ret, &

ret, & videri posset, satis erat, quod esset terræ propinqua, & haberet lucem valde perfectam, & materiam admodum densam, hoc enim plurimum confert ad lucendum magis. Ex quo etiam obiter responderi potest ad curiosam interrogationem, si stella illa tam pulchra & lucida fuit, & in meridie lucebat, quomodo ab aliis hominibus præterquam à Magis visa non fuit, non solum in propinquis, sed etiam in remotis regionibus? Vel si visa fuit, quomodo non omnes in sui admirationem rapuit, & per totum orbem eius fama percrebuit? Ratio enim fortasse est, quia cum esset terræ vicina tantum in locis propinquis lucebat præsertim in die nocte vero fortasse eleuabatur, ita vt solum ab ijs qui syderibus cognoscendis vacabant, discerni posset, vt Niceph. inquit lib. 1. Hist. cap. 13.

Nicephor.

Vltimo tandem inquiri potest de motu, & motore huius stellæ. Quod enim stella illa moueretur ad ducendos Magos, verisimile est. Duplex enim est opinio in hac re. Altera dicit Magos non semper vidisse stellam, sed semel tantum in principio, postea disparuisse, donec iterum eis apparuit, quando egrediebantur Ierusalem, vt Bethlehem pergerent. Cuius sententiæ videtur fauere illa verba Matthæi. *Ecce stella, quam videram in Oriente, accedebat vos.* Tantum ergo visa fuit in Oriente, & postea non fuit dux itineris nisi ab Ierusalem vsque Bethlehem. Idem videtur iudicasse Magi illis verbis. *Vidimus stellam eius in Oriente.* Et hanc sententiam amplexi sunt Caietan. Matthæi 2. & Iansenius c. 9. Concordiæ, & tribui solet Basilio homil. de humana Christi generatione, & Augu. serm. 2. Epiphaniæ: sed hi sancti nihil clare dicunt. Vnde contraria sententia, scilicet stellam fuisse ducem Magorum, semperque eos fuisse comitam, & ab eis vitam, communis est antiquorum, Chrysothom. 6. in Matth. & 2. imperfecti, quem Theophylactus, Euthymius & alij sequuntur Matth. 2. vbi Hieron. idem indicat, & clarius Beda, & Leo Papa sermone 4. Epiphaniæ. & fauet hymnus Ecclesiasticus. *Ibant Magi, quam viderant, stellam sequentes præntiam.* Et hæc sententia est satis verisimilis: oportebat enim homines ignorantes, & nouos in fide sensibili signo duci, & ita D. Thom. hic hanc amplectitur sententiam. Neque Euangelium repugnat, quia non oportuit omnia explicare dici. Sed est vterius animaduertendum ex eodem D. Thom. dupliciter posse intelligi Magos vidisse stellam, & illius ductu in Iudæam venisse. Primo, quod ipsa non fuerit localiter præsens in Oriente: sed tantum in Iudæa, seu supra Bethlehem, fuerit autem visa à Magis in Oriente existentibus, qui illam respicientes, & quasi ante oculos semper habentes in Iudæam venerint. Secundo, quod ipsa stella visa fuerit existens in Oriente, & semper comitata fuerit Magos venientes per viam, illisque iter demonstrans, sicut ducebat Deus populum Israel per desertum in columna nubis, & ignis. Et hic posterior modus est sine dubio verus, & ab omnibus citatis Patribus explicatus, & consentaneus illis verbis Euangelij. *Vidimus enim stellam eius in Oriente, & euidentiis illis, & ecce stella, quam viderant Magi in Oriente, antecedebat eos vsque dum venissent supra vbi erat puer.* Mota ergo fuit illa stella vsque ad locum natiuitatis Christi.

Chrysothom.

Ex quo facile intelligitur motum illum non fuisse naturalem, & ab intrinseco: sed ab aliquo intellectuali motore, erat enim motus quasi progressiuus, & (vt Chrysothom & alij notant) interdum erat vniiformis: interdum vero per modum descensus, & aliquando quiete interrompebatur ex libertate motoris absque vlla alia Physica causa, vt videre licet, cum peruenit Bethlehem; tunc enim & stetit stella, & descendit prope ipsum locum natiuitatis Christi, vt illum euidentiis designaret, quæ omnia non poterant, nisi ab intellectuali motore proficisci. Quis autem ille motor fuerit, non constat: verisimile au-

tem est non fuisse motam immediate à Deo, seu Spiritu Sancto, vt videtur indicari in hom. 2. imperfecti, sed media aliqua virtute Angelica, quia Deus cum commode fieri potest, operatur per causas secundas, & quantum ex Scripturis colligi potest, regulariter loquendo huiusmodi motus per Angelos operatur, atque in hac sententia est Abulen. supra, & hoc modo interpretari possumus Chrysoth. hom. 6. in Matth. & Theophylact. ac Euthym. qui eum sequuntur, & Augustin. si author est operis de mirabilibus sacræ Scripturæ, in libr. 3. capit. 4. qui dicunt illam stellam non fuisse veram, sed inuisibilem aliquam virtutem in speciem syderis transfiguratam, intelligunt enim non fuisse veram stellam cælestem, non tamen non fuisse verum corpus lucidum: quia vero inuisibilis virtus illam mouebat, & quasi per illam loquebatur, ideo dicitur fuisse inuisibilis virtus in speciem stellæ transfigurata, seu quasi assumens, & mouens corpus in figuram stellæ apparens.

Vnum vero superest dubium, si Magi ab stella dirigebantur, quomodo diuerterunt à via, & necessarium fuit illis inquirere, vbi Christus natus esset. Respondetur, hoc confirmat, quod nuper dicebamus, stellam illam motam fuisse ab aliqua intelligentia, cuius arbitrio, & diuina in primis voluntate factum est, vt aliquando sese occultaret: vel radios luci continendo, suspendente Deo concurrerit sumum: vel ita sese eleuando, vt videri non posset. Verisimile autem est (quod Chrysoth. inquit) duxisse Magos vsque Ierusalem, & ibi se occultasse, vnde factum est, vt ipsi putauerint ibi esse terminum itineris, & (vt Leo Papa inquit) *Regem natum in ciuitate regia fuisse requirendum.* Cur autem voluerit Deus occultari stellam magis, vt ipsi Christum in Ierusalem requirerent. Cur etiam consequenter voluerit permittere turbationem Herodis, & innocentium eadem, eleganter disputatur à sanctis Patribus in citatis locis, qui varias rationes reddunt, quas D. Thom. attingit supra artic. 2. ad 3. summa earum est. Primo voluisse Deum Christi natiuitatem publice annuntiarum Iudæis per gentes: tum vt eorum ignorantia, & excæcatio indicaretur: tum vt ipsi verum proferrent testimonium de loco natiuitatis Melsiæ, quo conuincerentur, vt scribit Leo sermo 2. de Epiphaniæ, tum denique, vt Magi, qui erant primitiæ gentium, fidem suam, & animi constantiam manifestarent, & omnibus, quorum duces futuri erant, exemplo essent. Secundo, voluisse Deum permittere Herodis turbationem: tum vt illius tyranni crudelitas, & astutia ostenderetur: tum etiam, vt exemplo illo constaret nihil posse humana consilia aduersus diuina, neque Christum fuisse interficiendum quando Reges terræ volebant, sed quando ipse voluit, vt

Dubium.

Responsio.

Chrysoth.

Leo Papa.

D. Thom.

Leo Papa.

Fulgens.

Hieronym.

Innocentius

causes cur à

Deo permiffa.

Bernard.

Jerem.

fulgenter tradit Fulgentius serm. de Epiphaniæ. Tum denique, vt manifestaretur praua Iudæorum dispositio, qui simul cum Herode turbati, & Christi necem machinati fuerunt, vt notat Hiero. Matth. 3. Tertio, voluisse Deum eadem Innocentium permittere: tum propter eorum commodum, & gloriam, vt veri martyres efficerentur, vt est constans totius Ecclesiæ, & Patrum omnium sententia, vt agentes de baptismo latius dicturi sumus: tum etiam, vt Christus omnibus modis à martyribus testimonium acciperet, & quædam futurorum martyrum semina ac inuita statim iacerentur, & vt in infantibus, in quibus nullum meritum, aut dispositio inueniri poterat gratia Christi, & singularis prærogatiua martyrij euidentiis commendaretur, vt Bernardus inquit, sermone de Innocentibus. Præterea, vt opere ipso infantes infanti Christo deseruirent, eiusque natiuitatis testes essent, vel quia dum in eis completur prophetia illa, *Rachel plorans filios suos*, signum natiuitatis Melsiæ datum est, vel quia dum propter Christum natum occiduntur, certissimum illi testimonium præbent. Vnde etiam factum,

ctum, vt non solum testes, sed etiam præcones eiusdem natiuitatis extiterint. Nam vt eleganter inquit Leo Papa *fermo. 2. de Epiphania. Et sciscitia Herodis volens primo diu suspecti sibi regis extinguere, huic dispensationi nesciens seruebat, dum atroci interius facinori, ignotum sibi puerum indiscreta infantium cade persequitur, annuntiatum cælitus dominatoris ortum insignior vbiq; fama loqueretur, quam promptiorem ad narrandum, diligentiore que faciebat, & superna significationis nouitas & cruentissimi persecutoris impietas.*

SECTIO VI.

Quomodo visa stella Magi cognouerint Christi Natiuitatem.

FVit quorundam sententia Christi Natiuitatem potuisse à Magis per Astrologiæ scientiam, & stellarum constellationem agnosci. Ita docuit Petrus de Aliaco. q. 70. in Genes. vt latius tractat Sixtus Senen. libr. 6. Bibl. annotar. 10. Cui sententiæ videtur fauere Hieronymus in 47. capit. Isai. circa finem, dicens, *Magi de Oriente venerunt Domini stellam se vidisse dicentes, vel ex artis scientia, vel ex vaticinio Balaam propheta sui.* Et similia verba reperiuntur nomine Aug. lib. 3. de mirabilib. Scripturæ capit. 4. Sed est sententia prorsus falsa, nec potest habere nisi hereticum fundamentum: nimirum generationes hominum fatali quadam necessitate ex stellarum constellationibus provenire: quod est hæreticum, humanamque libertatem destruens. Et multo absurdus, ac intolerabilis est id sentire de diuinis operibus, ab supernaturalibus mysterijs, in quo ordine Christi conceptio, & Natiuitas existunt. Legatur contra huc errorem generaliter Leo Papa epist. 91. vel iuxta alios codices. 93. ad Turibrum, & in speciali tractando de hoc mysterio Gregorius Nyssenus, Oratione de Natiuitate Christi, Chrysostomus, & ceteri Graeci in Mattheum, Greg. Papa. homil. 10. in Euang. August. ferm. 6. Epiph. & 2. libr. cont. Faust. cap. 5. & sequentibus, qui tamen præcipue disputant de stella, quæ Magis apparuit, & recte dicunt non potuisse illam esse fatum pueri, sed (si ita loqui liceat) potius puerum stellæ fatum appellandum esse. Quia non puer propter stellam, sed stella propter puerum demonstrandum exorta est. Vnde eleganter Petrus Chrysol. ferm. 156. circa illud verbum *Stellæ eius: Habere, inquit, caput stellam vnam, totam, qui fecit, habet, & continet creaturam: qui habet stellam, non habetur à stella, neque ipse agitur cursu stellæ: sed ipse stellæ agit cursum, cuius per cælum sic cursum dirigit, sic moderatur incessum, sic viam temperat, vt Magorum seruat, & mittatur ad egressum.* Quocirca verbum supra citatum ex Hieronymo, obiter tantum dictum esse videtur, & non affirmando: sed sub disunctione quadam. Potest præterea ita exponi, vt non sit sensus, potuisse Magos visa stella ex illa per artis scientiam cognoscere Christi Natiuitatem: sed quod arte iuuari potuerint ad intelligendum eam stellam fuisse nouam, & inuitatam. Eadem expositio adhiberi potest verbis Augustini, quæ obscuriora sunt, quanquam ille liber incertæ est authoritatis.

Secunda sententia est, Magos, qui successores erant Balaam, ex vaticinio illius fuisse edoctos orituram aliquando stellam, quæ Natiuitatem Regis cuiusdam Iudæorum indicaret, iuxta verbum illud Num. 24. *Orietur stella ex Iacob, & consurget virga de Israel,* ac propterea summa cura, ac sollicitudine obseruasse, & expectasse ortum illius stellæ, & ideo illa visa statim fuisse motos ad quærendum Regem per eam indicatum. Hæc est communis antiquorum Patrum sententia, Orig. hom. 13. 15. & 18. in Num. & lib. 1. cont. Celsam, Basil. dicta homil. de humana Christi generatione. Qui addunt, forsitan per aduentum Domini sensisse Magos suorum Deorum, seu potius demo-

num potestatem debilitatam, indeq; cœpisse cognoscere magnæ virtutis esse Regem natum, & per stellam indicatum. In eadem sententia sunt fere omnes expolitores Matth. 2. Hieronym. Theoph. Euthym. Anselm. Chrysost. in imperfecto homi. 2. Idem fere omnes Patres in homilij de Epiph. Leo Pap. præsertim ferm. de stella, & Magis, & bene Petrus Chrysol. ferm. 156. Non curiositate, inquit, Chaldaea, non arte magica, sed Iudaica propheta: & sermo. 157. Non Chaldaea arte, sed de prisca sanctorum traditione maiorum. Erant isti de genere Noe, de filijs Abrahæ, qui Christum nasci per Deum didicerant, non per artem, eumque hominem Deum Regem moriturum alto cognouerant Sacramento. Quibus verbis indicat hic author non ex sola propheta Balaam: sed etiam ex maiorum traditione habuisse Magos fidem de aduentu Christi, & ex illa motos fuisse, vt ad Christum adorandum festinarent. Eandem sententiam de propheta Balaam docuit Ildorus lib. de Passione Domini, cap. 13. & idem sentiunt Hierony. Isai. 47. Augustinus lib. 3. de mirabilibus sacre Scripture, & Gregor. Nyssenus oratio. de sancta Christi Natiuitate Denique Ambros. lib. 2. in Lucam capite. de Magis. Accedit, etiam prophanos auctores tradidisse per totum Orientem famam percrebuisse, Regem quendam nasciturum in Iudæa fuisse, qui rebus omnibus potiretur. Ita colligitur ex Cicerone libro. 2. de diuinatione, & Suetonio in vita Vespasiani: & tradunt ex nostris Orofius libr. 6. capite. 6. & Æ. Eggepp. gefippus lib. 5. & alij.

Dicendum tamen est, Magos simul cum externo signo stellæ habuisse internum lumen, ac diuinam illustrationem. Ita docet D. Thom. hic art. vltimo: & videtur mihi constans, ac certa sententia, quam ijs verbis docuit Leo Papa ser. 1. de Epiphania. *Dedit ergo aspicientibus intellectum, qui præstitit signum, & quod fecit intelligi, fecit inquiri, & se inueniendam obtulit requisitus: & sermo. 3. Magnitudinem significationis intelligunt, agente hoc sine dubio in eorum cordibus inspiratione diuina, vt constanti visionis mysterium non lateret, & quod oculis ostendebatur in solium, animis non esset obscurum, & ser. 4. Præerat huic miraculo gratia Dei, & c. & inferius, quasi exponens secundum sententiam supra citatam, inquit. *Quamuis autem diuina dignationis, set hoc munus, vt cognoscibilis gentibus fieret Natiuitas Saluatoris, ad intelligendum tamen miraculum signi potuerunt Magi etiam de antiquis Balaam pronuntiationibus commoneri.* Idem sentit Fulgentius sermo. de Epiph. & latè Chrysol. ferm. 156. & sequentibus de eodem mysterio, & Augustinus serm. 7. *Hinc stellam, inquit, (sicut intelligitur) admirari, cuius etiam esset, consequenti reuelatione nosse meruerunt, Regis videlicet Iudæorum, eoque nato, cum & hoc eius gratia cognouissent, ad eum adorandum hodie occurrere potuerunt, & optime etiã Chrysol. hom. 6. in Matth. Qui hoc confirmat, simul cum Augustino supra, quia Magi non venerunt ad Christum sola cogitatione, & spe regni temporalis: tum quia non sperarent illum futurum temporalem Regem suum, sed gentis alienæ: tum etiam, quia magno periculo se exposuerunt, notuum Regem in alieno Regno, & in ciuitate regia, & coram Rege qui tunc regnabat, futurum successeorem quærentes. Præterea, quia infantulum adorarunt nulla Regis videntes insignia, cuius gratiam tunc captare non poterant, si tantum homo, & Rex temporalis futurus crederetur, quandoquidem eorum obsequium non agnoscebat, neque etiam apud illius parentes humanam aucupari beneuolentiam, seu adulationem potuerunt, cum eos pauperes, & inopes esse prospicerent. Denique quia ad patriam redeant nullo spectato temporali præmio. Cognouerunt igitur Christum esse plusquam hominem, & Regem plusquam temporalem: atqui huiusmodi cognitionem sine gratia Spiritus Sancti habere nequiverunt. Eo vel maxime, quod fuis muneribus insignem quandam de Christo cognitionem declararunt, vt supra**

Leo Papa

Petr. Aliacens. Sixt. Senens. Hieronym.

August.

Leo Papa Greg. Nyss. Chrysol. Greg. Papa. August.

Petr. Chrysol.

Numer. 24.

Orig. Basil.

Ildor Hieronym. Augustin. Greg. Nyss. Ambros.

Cicer. Sueton. Orofius. Eggepp.

Visa stella. interius illuminata Magi. D. Thom. Leo Papa.

Fulgen. Chrysol. August.

Chrysol. Fides, & religio Magorum insignia.

supra ex sanctis Patribus citauimus, & vno verbo dixit eleganter Fulgentius supra. Attende, quid obtrulerunt, & agnosce, quid crederent. Deinde in toto itinere, ac diligentia quaerendi Christum, & in illa animi constantia, qua de illo Ierosolymis interrogauerunt, & in illo gaudio valde magno, quo gauisi sunt, visa iterum stella, ac denique in eo obsequio, quo coram puero in praesepi inuenito procederunt, eumque adorauerunt, insignem animi virtutem, fidem, religionem, atque charitatem ostenderunt. Ergo non est dubium, quin singularem, & excellenti gratia ab Spiritu Sancto fuerint interius praeventi, & adiuti. Postremo in Euangelio legitur post adoratum Christum accepisse Magos in somniis responsum, *neredrems ad Herodem*, quid ergo mirum, quod existentes in Oriente diuinum responsum acceperint, vt Christum adorandum adirent? cognouerunt ergo stellae significationem diuino lumine. Voluit autem Deus non tantum interius eos illuminare: sed etiam sensibili stellae signo ducere: tum quia erant imperfecti, & quasi paruuli in fide: tum etiam, quia haec est suauis diuinae prouidentiae dispositio, vt per ea, quae unicuique familiaria sunt, vnumque ad se trahat, & moueat. Quia ergo Magi in reum coelestium, ac stellarum consideratione versabantur, ideo eis per noui sideris illustrationem demonstrari voluit, vt recte D. Tho. art. 5. declarat & art. 3. ad 3. vbi dicit ideo ab Oriente fuisse vocatos, vt significaretur a Christo, cuius nomen Oriens est Zachar. 6. attractos fuisse. Denique Chrysol. hom. 11. in cap. 1. Ioannis, Magos dicit fuisse factos a Christo magistros Iudeorum, & homi. 16. & varijs in Matt. ad Christum loquens, inquit, Ipse aduentu tuo Magos ab Oriente vocasti, & Euangelistas eos ad sua remisisti.

Chrysol.

QUESTIO XXXVII.

De legibus circa puerum Iesum obseruatis, in quatuor articulos diuisa.

Deinde considerandum est de circumcissione Christi. Et quia circumcissio est quadam professio legis obseruanda (secundum illud Gal. 5. Testis est omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersae legis faciendae) simul cum hoc quaerendum est de alijs legalibus circa puerum Iesum obseruatis.

Vnde quaeruntur quatuor.

- Primo, de eius circumcissione.
- Secundo, de nominis impositione.
- Tertio, de eius oblatione.
- Quarto, de matris purgatione.

ARTICVLVS I.

Vtrum Christus debuerit circumcidi.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod Christus non debuerit circumcidi. Veniente enim veritate, cessat figura. Sed circumcissio fuit Abrahamae praecipra, in signum foederis, quod erat de semine nascituro, vt patet Genes. 17. Hoc autem foedus fuit in Christi natiuitate completum. Ergo circumcissio statim cessare debuit.

2. Praeterea, Omnis Christi actio nostra est instructio: vnde dicitur Ioan. 13. Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. Sed nos non debemus circumcidi: secundum illud Gala. 5. Si circumcidimini, Christus vobis nihil proderit. Ergo videtur, quod nec Christus debuerit circumcidi.

3. Praeterea, circumcissio est ordinata in remedium originalis peccati. Sed Christus non contraxit originale peccatum: vt ex supra dictis patet. Ergo Christus non debuit circumcidi.

104
157 q. 40. v
157 q. 40. Et
157 q. 40. q. 1.
157 q. 40. q. 2.
157 q. 40. q. 3.
157 q. 40. q. 4.
157 q. 40. q. 5.

A Sed contra est, quod dicitur Lucae. 2. Postquam consummati sunt dies octo, vt circumcideretur puer.

Respondeo dicendum, quod pluribus de causis Christus debuit circumcidi. Primo quidem, vt ostendat veritatem carnis humanae, contra Manichaeum, qui dixit eum habuisse corpus phantasticum, & contra Apollinarium, qui dixit corpus Christi esse diuinitati consubstantiale: & contra Valentinum, qui dixit Christum de caelo corpus attulisse. Secundo, vt approbaret circumcissionem, quam olim Deus instituerat. Tertio, vt comprobaret se esse de genere Abrahae, qui circumcissionis mandatum acceperat in signum fidei, quam de ipso habuerat. Quarto, vt Iudeis excusationem tolleret ne eum reciperent, si esset in circumcissus. Quinto, vt obediendi virtutem nobis suo commendaret exemplo. Vnde & octaua die circumcissus est, sicut in lege erat praecipuum. Sexto, vt quia in similitudinem carnis peccati aduenerat, remedium, quo caro peccati consueuerat mundari, non respiceret. Septimo, vt legis onus in se sustinens, alios a legis onere liberaret, secundum illud Galat. 4. Misit Deus filium suum factum sub lege, vt eos qui sub lege erant, redimeret.

Ad primum ergo dicendum, quod circumcissio per remotionem carnalis pelliculae in membro generationis facta significat spoliationem vitiatae generationis, a qua quidem venustat liberamur per passionem Christi. Et ideo veritas huius figurae non fuit plene impleta in Christi natiuitate, sed in eius passione, antequam circumcissio suam virtutem & statum habebat. Et ideo decuit Christum ante suam passionem tanquam filium Abrahae circumcidi.

C Ad secundum dicendum, quod Christus circumcissionem suscepit eo tempore, quo erat sub praecipio. Et ideo sua actio in hoc est nobis imitanda, vt obseruemus ea, quae sunt in nostro tempore in praecipio: quia unicuique negotio est tempus, & opportunitas, vt dicitur Eccles. 8. Et praeterea, vt Origen. dicit, sicut mortui sumus cum illo moriente, & conseruimus Christo resurgenti: ita circumcissus sumus spirituali circumcissione per Christum, & ideo carnali circumcissione non indigemus. Et hoc est, quod Apostolus dicit Coloss. 2. In quo scilicet Christo, circumcissus estis circumcissione non manu facta, in expoliatione corporis carnis, sed in circumcissione Domini nostri Iesu Christi.

Ad tertium dicendum, quod sicut Christus propria voluntate mortem nostram suscepit, quae est effectus peccati (nullum in se habens peccatum) vt nos a morte liberaret, & spiritualiter nos faceret mori peccato, ita etiam, & circumcissionem, quae est remedium originalis peccati, suscepit absque hoc, quod haberet originale peccatum, vt nos a legis iugo liberaret, & vt in nobis spirituales circumcissionem efficeret: vt scilicet suscipiendo figuram impleteret veritatem.

COMMENTARIVS.

NON inquit D. Thom. de debito praecipii, seu de morali debito ad morum honestatem necessario: sed solum de debito decentiae, aut congruitatis. Et hoc sensu respondet debuisse, seu decuisse Christum circumcidi. Cuius rei septem rationes affert, non quidem necessarias: sufficientes tamen, supposito mysterio iam facto. Solum in quinta, quae fundatur in exemplo obedientiae, obseruandum est, non esse sensum Christum obediisse praecipio circumcissionis, quo obligaretur, & hoc modo dedisse nobis exemplum obedientiae, sed potius obreueretiam illius legis se illi subdidisse, cum ea non teneretur, & hoc modo exemplum obedientiae praebuisse.

Argumenta D. Tho. facilia sunt, eorumque doctrinam sequenti disputatione explananda amplius est. Id vero quod Caietan. notat circa solutionem ad secundum, quaequam alienum est ab hoc loco, corrigendum tamen breuiter est. Tractat enim, an liceat nunc vti circumcissione, non vt legali ceremoniam, nec ad obser-

Caietan.
Vt circumcissionis ornamento illicitus hoc tempore.